

Negotiatio definitio ex Syluestro.

tores certe non à vendendo, sed ab emendo tales dicuntur; mercari enim emere est; inde enim negotiatio dicitur mercatura, quia scilicet emitur ex fine lucrandi; vnde negotiatio à Syluestro supra definitur; Commutatio ob lucrum, & quidem si actio quævis in negotiatione per se sumitur negotiatio non erit. Qui enim emit non dicitur negotiari, quia sola emptio non est negotiatio, & qui vendit similiter; quia vendere ex se negotiatio non est. Debent ergo actiones istæ coniungi, & vna cum spectu ad aliam considerari, quatenus emere ad lucrandum, & lucrari ex eo quod emptum est, & immutatum traditur, integrant negotiationem. Hinc est vt in Cap. Eiciens 2. dist. 88. vbi ex D. Chryostomo negotiationis explicatio proponitur, licet de venditione facta fuerit mentio, quia communiter per illam exercetur, nullam tandem de ipsâ factâ mentione sic tandem definiatur: Qui comparat rem, vt illam ipsam integram, & immutatam dando lucretur, ille est mercator, qui de templo Dei eicitur. Sic ille: quamuis verum sit hominam illam, scilicet 38. in Mattheum non esse D. Chryostomi; quia opus imperfectum in Mattheum non est Doctoris tanti, sed alterius non sane in omnibus doctrinæ, vt obseruauit P. Maldonatus, qui permitti ait sicut alia antiquorum, de quo aliis. In hoc certe Doctores communitentiam illius capituli approbarunt, quod satis nobis ad præsentem positionem. Et in eodem cap. ex Cassiodoro in Psalm. 70. sic negotiatio definitur: Quid est aliud negotium, nisi quæ passim vitium comparari, carius velle distrahere? vbi negotiatio non est per venditionem explicata, sed per verbum amplioris significationis.

Ex Cap. Eiciens alia.

Non fieri extensione legis pœnalis.

Quando in illâ verbo non debet teneri stari, sed ampliori debent.

communicatione ligari, vnde cum de manuum iniectioe tantum loquitur Canon; id exempli gratiâ positum, quia frequentius est, debet ab omnibus affirmari: & tamen Canon dictus pœnalis est, & eximie quidem pœnalis: quia tamen fauorabilis statui Ecclesiastico, dictam ampliationem accipit; & quia aliàs ferè redderetur inutilis, cum iniurijs ianua aperta remaneret. Videatur Bonacina Tomo 2. Dissur. 1. Quæst. 1. Puncto 8. num. 23. & 24. communem doctrinam proponens, & exemplum accommodatum in lege imponente censuram contra furrupes centum aureos, quæ extenditur ad æquiualens: nam aurei, gratiâ exempli positi sunt, & certè si ad aureos tantum dirigeretur, ferè inutilis esset, cum aureorum lubricatio rara satis sit, & erga eos soleat contingere, qui non multum eâ subreptione læduntur, vt lædi alij possunt, quibus aurei vix sunt de facie noti.

Congruum exemplum aliarum adiectum.

Resolutio difficultatis.

39 Cum ergo hæc ita se habeant, & sententia negans licere contractum, aded sit robustis fundamentis stabilita, illi videtur penitus adhaerendum, vt merito dubitari possit, an opposita possit aliquatenus probabilis iudicari, & ita quidem censuræ nonnulli, sed nescio an re penitus inspectâ, & Auctoribus de hoc ex professo agentibus consultatis; nam & mihi probabilis vis est, vbi primùm est controuersia propoſita, pro quâ & nonnihil addidi, quod est visum consideratione dignum: modò autem non audeo talem pronuntiare: nam pro intrinsecâ probabilitate nihil solidum occurrit. An autem ab extrinsecò illi concedenda sit, viderint alij; ego enim nulli detrahere inconsideratè pergam, quod auctoritatis doctrina & pietas conciliauit. Addam tamen casus aliquos, in quibus circa contractationem istam possint Ecclesiastici securâ conscientiâ versari.

Prima circa illam limitationem, si non emanatur animo lucrandi.

40 Primò; si quis emat Barras non animo lucrandi expresso, & directo, sed vt securius suas custodiat facultates; pecuniæ siquidem facile surripi possunt, non ita Barræ; aut etiam ne ad mutationes frequentes compellatur, cum excusationem habeat obuiam, scilicet se non habere regales. Sic autem emptis illis; si occasio aliqua occurrat vendendi, & lucrandi in illis, id licite facere poterit; exemplo eius, qui emit pro suo vsu aliqua, ex quibus si nonnulla superflua, potest illa cum lucro vendere, etiam si præuiderit id ita posse contingere, & spem sic faciendi habuerit. Quem casum vrget Cardinalis Lugo supra n. 32. in Procuratore Conuentus; quia finis principalis non fuit lucrum, sed prouisio, defectibus, qui contingere possunt, occurrent.

Secunda, cum in illis sit solutio.

41 Secundò: potest quis Barras emere si in illis fiat ipsi solutio debiti, quam nequeat aliter obtinere nisi cum magno incommodo; tunc enim emptio interuenit, quia de pretio est conuentio, & pro illis datur id, quod erat debitum; & licet etiam sic contrahere, vt speret quis se illa aliquando cum lucro venditurum. Huius ratio est eadem, quæ casus præcedentis, scilicet tunc intentionem principalem ad lucrum non dirigit, sed ad recuperationem debiti. Quod intelligendum etiam si quis non emerit, nisi speraret lucrum dictum; quia adhuc tunc intentio principalis de illo non est; applicando etiam doctrinam Cardinalis Lugo, de quâ nuper.

Negotiatio qualiter Ecclesiasticos debeat.

Et permittitur aliquando.

P. Bauny.

Circa pretium argenti cuius difficultas. Et quidam reprobatum contractum.

Vita quomodo in anticipata solutione.

Tertia, cum ex fine transuentionis, etiam cum spe lucri.

42 Tertiò. Idem licet si quis iter facturus ob commodiorem exportandi modum Barras emat, quia moneta in magnâ quantitate cum incommodo transportatur; & hoc quidem cum spe lucri alicuius; & tunc erit certius, quando eodem modo emerentur illæ, etiam si lucrum nullum speraretur; per accidens enim se habet; non tamen obstat spes dicta lucri, ita vt si quis non speraret illud, non etiam emisset, quia tunc etiam intentum præcipuum non est lucrum sed commoditas transuentionis, vt spes illa sit quasi remouens prohibens, non autem finis emptiois, vt citatus Auctor loquitur. Quod etiam suadetur ex eo quod ex D. Thomâ adduximus num. 34. scilicet eam commutationem esse lucro seruientem, & ad negotiationem pertinere, quæ non emittitur aliquid ad necessitatem vitæ pertinens, sed ad fouendam cupiditatem, quæ terminum non habet. In casu autem nostro emptio non habet originem à cupiditate, sed à necessitate, vt scilicet vitetur incommodum transuentionis, & ita in eo negotiatio propria non exercetur, sed commutatio talis ad prius genus pertinet, de quo S. Doctor.

Quarta, vt necessaria comodus emantur, cum notanda pro Religiosis doctrina.

43 Quartò. Poterit Prælatus Religionis, aut Procurator domus eius nomine Barras emere; si intelligat in Portubillo, aut Hispaniâ plus valueras, vt ex iis venditis necessaria comparet, quæ in Indiis cariori pretio comparantur. Nam in hoc casu turpis lucri cupiditas non exhibet contractibus originem, sed ab æconomica prouidentia, iuxta D. Thomæ doctrinam num. 34 adductam, proficitur; & aliàs venditio alibi fit, vbi scandalum est nullum, & occasio cessat diuersionis à diuinis officijs; nec non per alios exercetur; quod licere, vbi scandalum non est, & diuersio dicta cessat, Doctores adducti tenent. Potest autem specialiter accidere, quando ad emenda Æthiopica mancipia ad prædiorum culturam necessaria, aliquis destinatur. Vbi etiam ille Religiosus sit, & per se vendat, videtur sine graui culpâ stare posse, quia venditio talis respondet emptiois, quæ non directè ob lucrum; sed ob commoditatem comparandi necessaria celebrata est: vnde ad primam classem commutationum reuocanda est, de quâ D. Thomas, & non negotiator, sed prouidus dispensator talis est Prælatus appellandus. Quod & potest cuilibet alteri Ecclesiastico applicari.

Vltima, cum lucrum ex primariâ intentione non queritur vbi obseruanda quædam.

44 Tandem. Generaliter loquendo tum Barrarum contractatio licet Ecclesiasticis, quando lucrum ex primariâ intentione non venit, sed secundariò, aut quasi remouens prohibens, nisi addit scandalum; vt inconueniens aliud oriatur. Quod quidem non solum in Barris, sed etiam in alijs rerum contractabilium generibus affirmamus, ob adductas rationes. Neque in Religiosis hoc semper damnandum, quamuis videantur illi ad maius in hac parte exemplum teneri, quàm clerici sæculares: vt constat ex Cap. sed nec. Ne Clerici, vel Monachi. Nam eorum necessitates sunt multò maiores, quibus dum non consultitur à Prælatis, grauissimis inconuenientibus ianua aperitur: vnde non est credibile velle Pontifices, Canonum sacrorum Auctores, prædictos œconomix sollicitudinis modos illis prohibere, qui nihil studiosius curat, quàm vt Reli-

gionis status in regulari obseruantia conferuetur. Non quòd indegens aliquid admittendum sit, vt commodum inde Religiosa obseruantia procuretur; neque enim faciendæ sunt mala vt eueniant bona; quando scilicet indecentia talis est, vt posituam ex se repugnantiam habeat cum virtute; sed quòd id, quod ex se tale non est, licet ob status Ecclesiastici decorum per sacros Canones est prohibitum, ob illius aliquando maius bonum possit exerceri. Quòd autem indecentia pugnant absolute cum virtute non sit, ex eo præter alia ostenditur; quia in concilio Ellbertino facultas conceditur Clerico negociandi intra Prouinciam vbi degit, non tamen extra. Sic Canone 29. & hoc referens P. Bauny Tom. 3. Lib. 1. in Epitome Tract. 2. Cap. 6. vers. sed etiam ita subdit: et tamen (facultate) si Chryostomo, & Augustino credere animum induxerit; nunquam in Ordinis sui dedecus, statimque vitur. Sic ille, indicans vbi dedecus Ordinis, & status non est, vt in casibus dictis, non esse damnandum vltim talis facultatis; sed de hoc aliàs. Videantur dicta Titulo 5. Cap. 7. §. 2.

CAPVT V.

De Contractu Argenti vini.

45 Actum de illo Titulo i. Cap. 12. & multa adiecta Titulo 5. Cap. 10. in cuius fine de contractu egimus, qui inter Minerarios, & Mercatores est frequentissimus, & an iustus attentâ præsertim pretij improprietate potest merito dubitari, & quod ad obligationem spectat non distrahendi metalli, sed Regi pro statuto pretio tradendi, iam vidimus quid possit verosimiliter affirmari. Quod autem nimia improprietate in pretio seruetur, non videtur iuxta iustitiam posse leges tolerari. Et olim quidem maior erat improprietate: cum enim quintale metalli huius quingentis argenti ponderibus æstimaretur, iuxta quòd pretium emebatur à Rege, anticipati emptores inde viginti detrahebant contra omnem rationem, & consuetudinem, scriptorumque doctrinam. Erat enim pretium tale infra infimum, quod omnes condemnant Classici Doctores eâ ratione: quia hoc esset lucrari aliquid supra sortem ex vi mutui impliciti: qui enim solutionem anticipat, implicitè mutat, & postea dum ei res empta pluris valens, tradetur; implicitè fit ei restitutio cum vsurâ: nam illud incrementum, quo res pluris valet, quàm pretium, datur ex vi pacti præcedentis propter anticipatam solutionem, id est, propter vltim pecuniæ tanti temporis. Qui est optimus discursus Patris Lessij Lib. 2. Cap. 21. num. 59. quod vrgeo: nam iste si pecuniam illam mutuam daret, cum pacto tamen soluendi lucri cessantis pro triginta, aut quinquaginta, immò pro centum, viginti augmentum non acciperet, ergo quemadmodum si triginta daret, non posset viginti amplius accipere, ita neque in contractu dicto, quandoquidem si non quinquaginta in pecuniâ accipit, id tamen ei redditur, quod valet quinquaginta, vnde accipit sortem triginta, & viginti. Insuper pro anticipazione, quæ est nimis exorbitans vsura, & ita tunc homines doctissimi censuerunt.